

25.8.2008

Dnro 842/4/08

**Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt**

**Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman**

## **ESITUTKINTAPÖYTÄKIRJAN TOIMITTAMINEN**

### 1 KANTELU

Kantelija arvosteli 3.3.2008 päivätyssä kirjeessään Tampereen kihlakunnan poliisiviranomaisten menettelyä esitutkintapöytäkirjan toimittamista koskevassa asiassa. Kantelija kertoi tilanneensa 11.1.2008 päämiehensä mahdollisen vangitsemisasian käsittelyä koskevan tiedustelunsa yhteydessä päämiestään koskevan aikanaan valmistuvan esitutkintapöytäkirjan. Kantelija kertoo, ettei hän ollut pyynnöstään huolimatta saanut esitutkintapöytäkirjaa kuin vasta 27.2.2008 tehtyään 22.2.2008 uudistetun asiakirjapyynnön poliisille. Tällöin oli ilmennyt, että esitutkintapöytäkirja oli valmistunut jo 15.2.2008 ja syyttäjä oli tehnyt asiassa päätöksen syyttämättä jättämisestä 21.2.2008.

---

### 3 RATKAISU

#### 3.1 Selvitysten sisältöä

Selvityksessä ei ole kiistetty sitä, että kantelija oli 11.1.2008 tilannut päämiestään koskevan jäljennöksen esitutkintapöytäkirjasta kun se aikanaan valmistuisi. Kantelija oli lähettänyt asiakirjatilauksen sisältävän vangitsemista koskevan tiedustelunsa asiassa tutkinnanjohtajana toimineen rikoskomisarion sähköpostiosoitteeseen.

Rikoskomisario toteaa selvityksessään, ettei hän pysty muistamaan asiakirjatilaukseen liittyviä yksityiskohtia, mutta seuraamusten perusteella ja erityisesti pöytäkirjassa ilmenevien merkintöjen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, ettei asiakirjatilaus ollut päätynyt tutkintasihteerille, jonka tehtäviin kuuluu hoitaa muun muassa tutkintapöytäkirjajäljennösten toimittamiset. Esitutkintapöytäkirjassa on merkinnät siitä, että muille epäillyille on toimitettu jäljennökset pöytäkirjasta 18.2.2008 ja kantelijan edustamalle lakiasiaintoyksikölle 25.2.2008.

Rikoskomisario toteaa edelleen, että asiakirjatilaus ei ollut todennäköisesti hänen huolimattomuudestaan johtuen kulkeutunut esitutkintapöytäkirja-aineistoon ja sen valmistuttua tutkintasihteerille. Tilauspyynnössä oleva viesti oli tullut rikoskomisarion siinä vaiheessa kun kantelijan päämies oli ollut pidätettynä ja kantelija oli pyytänyt vastausta mahdolliseen vangitsemiseen. Pöytäkirjan tilauspyyntö on jäänyt todennäköisesti epähuomiossa tarkastelematta niin, että se on jäänyt käsittelemättä. Rikoskomisarion mukaan tilauspyyntöä ei jätetty tietoisesti käsittelemättä.

Poliisipäällikkö toteaa lausunnossaan tapahtuneen johtuneen inhimillisestä erehdyksestä, koska sähköpostiviestissä oli ensisijaisesti tilattu vangitsemisvaatimus ja pyydetty ilmoittamaanselityksen ajankohta sellaisen selvittyä. Epäiltyä ei vaadittukaan vangittavaksi ja pöytäkirjatilausta koskeva lause oli ilmeisesti tästä syystä jäänyt irralliseksi ja huomiotta.

Poliisipäällikkö toteaa edelleen, että yleisen käytännön mukaan pöytäkirjoja ei tilata tutkinnanjohtajilta, vaan poliisilaitokselta, jolloin tilaus aina tavoittaa pöytäkirjatuotannosta vastaavan tutkintasihteerin.

### 3.2

#### Kannanotto

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslain) 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjan antamista koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Viimeksi mainitun kaltaisesta poikkeustapauksesta ei tässä tapauksessa selvitysten perusteella ole ollut kysymys.

Tammikuussa 2008 tehty asiakirjapyyntö on ollut ennakkotilaus. Koska julkisuuslain 13 §:ää koskevien lain esitöiden mukaan tietojensaantia koskevan pyynnön kohteena voi olla sellainenkin asiakirja, jota pyynnön tekemisen hetkellä ei vielä ole olemassa, mutta joka syntyy viranomaisen tavanomaisen toiminnan tuloksena (HE 30/1998 vp, s. 70), on mielestäni selvää, että käsillä olevan kaltainen ennakkotilaus on mahdollinen. Tällaisessa tilanteessa julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukainen määräaika asiakirjaa koskevan pyynnön käsittelylle ei ole laskettavissa ennen pöytäkirjan valmistumista.

Koska ennakkotilauksesta asiakirjan valmistumiseen tai julkiseksi tuloon voi kulua pitkäkin aika, viranomaisen tulee julkisuuslain 18 §:ssä säädettyyn hyvään tiedonhallintatapaan perustuen huolehtia myös tämänkaltaisten pyyntöjen asianmukaisesta käsittelystä.

Sinänsä pyydetty asiakirja on toimitettu kantelijalle julkisuuslain 14 §:n 4 momentin tarkoittamassa kahden viikon määräajassa pöytäkirjan valmistumisesta. Pöytäkirja oli valmistunut kantelijan kertoman mukaan 15.2.2008 ja se oli toimitettu hänelle 27.2.2008. Ilmeistä kuitenkin on, ettei esitutkintapöytäkirjaa olisi toimitettu lainkaan kantelijalle, mikäli hän ei olisi 22.2.2008 päivämäärässään sähköpostiviestissä uudistanut asiakirjatilaustaan. Tätä näkemystä tukee se, että muut epäillyt olivat saaneet jäljennöksen esitutkintapöytäkirjasta 18.2.2008 ja syyttäjä oli tehnyt asiassa ratkaisunsa 21.2.2008 eli ennen esitutkintapöytäkirjan toimittamista kantelijalle eikä kantelijan ensimmäinen asiakirjatilaus ollut lainkaan päätynyt rikoskomisariolta tutkintapöytäkirjajäljennösten toimittamisesta vastaavalle tutkintasihteerille. Näiden seikkojen perusteella katson, ettei kantelijan 11.1.2008 tekemää asiakirjatilausta ollut käsitelty perustuslain 21 §:stä ilmenevän asianmukaisuuden ja julkisuuslaista ilmenevän hyvän tiedonhallintatavan edellyttämin tavoin.

Mitä tulee poliisipäällikön toteamaan, että yleisen käytännön mukaan pöytäkirjoja ei tilata tutkinnan-

johtajilta, vaan poliisilaitokselta, jolloin tilaus aina tavoittaa pöytäkirjatuotannosta vastaavan tutkintasihteerin, totean yleisesti, että hallinnon asiakkaan oikeusturvan kannalta on tärkeää saada viranomaiselta selvä tieto siitä, mihin sähköiseen osoitteeseen esimerkiksi erilaiset vireillepanoa koskevat asiat tulee toimittaa.

4

#### TOIMENPITEET

Saatan vastaisen varalle edellä esittämäni käsityksen rikoskomisarion virheellisestä menettelystä asiakirjatilauksen hoitamisessa hänen tietoonsa lähettämällä hänelle jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni tiedoksi myös Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle sekä Tampereen kihlakunnan poliisipäällikölle.